

ปัญหาการร่วมลงทุนกับการฟ้องคดีโดยอ้างว่าเป็นหุ้นส่วน

นางสาวพรเพ็ญ อินทร์ไทยวงศ์^๑

ปัจจุบันคดีประเภทหนึ่งที่สูงชันการพิจารณาของศาลฎีกาค่อนข้างมาก คือ คดีการผิดสัญญาร่วมลงทุนประกอบกิจการต่าง ๆ เนื้อหาคดีมักเกิดขึ้นในลักษณะเดียวกัน คือ บุคคลสองคนขึ้นไปมาตกลงกันทำธุรกิจอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือมีคนหนึ่งชักชวนบุคคลอื่น ๆ ให้มาร่วมทำธุรกิจด้วยกันโดยใช้คำว่า “มาร่วมลงทุน” เช่น ร่วมลงทุนรับเหมางานจากหน่วยงานราชการ ร่วมลงทุนพัฒนาที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างนำไปขายต่อ แต่เมื่อทำธุรกิจไประยะหนึ่งเงินที่คาดหวังจะได้กลับไม่เป็นไปตามที่ตกลงกัน ผู้ลงทุนที่ไม่ได้รับเงินจึงมาฟ้องเรียกให้อีกฝ่ายชำระเงินรายได้หรือผลกำไรที่กิจการได้รับมา

คดีลักษณะนี้มักตั้งข้อหาหรือรูปเรื่องมาว่า โจทก์กับจำเลยตกลงเข้ากันเป็นหุ้นส่วนร่วมลงทุนประกอบกิจการอย่างใดอย่างหนึ่ง ต่อมาจำเลยได้รับเงินรายได้หรือกำไรจากกิจการแล้วผิดสัญญาไม่นำมาแบ่งแก่โจทก์ ขอให้ศาลบังคับจำเลยแบ่งเงินรายได้หรือกำไรนั้นให้แก่โจทก์ แต่เมื่อพิจารณานियามหุ้นส่วน ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๐๑๒ และแนวคำพิพากษาศาลฎีกาแล้ว ทางนำสืบโจทก์จะต้องได้ความชัดเจนว่า ผู้เข้าเป็นหุ้นส่วนประสงค์ทำกิจการร่วมกัน หากผลประกอบการมีกำไรก็แบ่งกำไรกัน หากขาดทุนก็ขาดทุนร่วมกัน คดีที่ฟ้องมาส่วนใหญ่ทางนำสืบกลับไม่ปรากฏว่าโจทก์ลงทุนโดยยอมเฉลี่ยส่วนขาดทุนด้วยในกรณีที่กิจการที่ทำนั้นประสบปัญหาขาดทุน ตามคำฟ้องโจทก์มักขอให้ได้รับเพียงเงินรายได้หรือกำไรที่ได้มา ซึ่งในกรณีเช่นนี้ศาลจะพิจารณารายละเอียดเกี่ยวกับพฤติการณ์ในการตกลงกันระหว่างโจทก์กับจำเลยตามที่ปรากฏจากพยานหลักฐานที่ทั้งสองฝ่ายนำสืบแล้ว จึงจะวินิจฉัยปรับบทกฎหมายว่านิติสัมพันธ์ระหว่างโจทก์กับจำเลยดังกล่าวเป็นหุ้นส่วนกันหรือไม่

ดังนั้น ความตกลงที่เริ่มจากคำพูดชักชวนหรือข้อตกลงให้มา “ร่วมลงทุน” จึงอาจไม่จบลงที่การเป็นหุ้นส่วนกัน แต่อาจจบลงด้วยนิติสัมพันธ์ในลักษณะอื่น เช่น การรับเหมาช่วงสัญญาต่างตอบแทนที่บังคับกันได้ระหว่างคู่สัญญา ผลแห่งคดีย่อมแตกต่างกันไปตามลักษณะนิติสัมพันธ์ การฟ้องคดีลักษณะเช่นนี้การตั้งรูปเรื่อง สภาพแห่งข้อหา ข้ออ้างที่อาศัยเป็นหลักแห่งข้อหา และคำขอบังคับ รวมถึงการนำพยานหลักฐานเข้าสืบของทั้งสองฝ่ายจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการที่ศาลจะวินิจฉัยปรับบทกฎหมายให้ตรงกับนิติสัมพันธ์ของคู่ความ และหากศาลเห็นว่าเป็นกรณีที่คู่ความตกลงเป็นหุ้นส่วนและห้างหุ้นส่วนสามัญเลิกกันแล้ว แต่ไม่ปรากฏว่ากิจการได้มีการชำระบัญชีเพื่อคิดกำไรหรือขาดทุนและเฉลี่ยคืนส่วนของผู้เป็นหุ้นส่วน ศาลอาจตั้งเจ้าพนักงาน

^๑ เลขานุการแผนกคดีพาณิชย์และเศรษฐกิจในศาลฎีกา

บังคับคดีเพื่อทำการชำระบัญชีห้างหุ้นส่วนสามัญให้เสร็จสิ้นเสียก่อน ในกรณีเช่นนี้โจทก์ก็ยังไม่มียุติ
ได้รับคืนส่วนแบ่งเงินลงทุน รายได้ หรือผลกำไรตามฟ้อง จนกว่าการชำระบัญชีจะเสร็จสิ้นลง
(คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๗๒๔-๕๗๒๕/๒๕๖๐, ๒๖๕๐/๒๕๖๕)

แผนกคดีพาณิชย์และเศรษฐกิจในศาลฎีกา

แผนกคดีพาณิชย์และเศรษฐกิจในศาลฎีกา

เมษายน ๒๕๖๙

แผนกคดีพาณิชย์และเศรษฐกิจในศาลฎีกา

แผนกคดีพาณิชย์และเศรษฐกิจในศาลฎีกา

แผนกคดีพาณิชย์และเศรษฐกิจในศาลฎีกา

ศาลฎีกา

แผนกคดีพาณิชย์และเศรษฐกิจในศาลฎีกา

แผนกคดีพาณิชย์และเศรษฐกิจในศาลฎีกา

แผนกคดีพาณิชย์และเศรษฐกิจในศาลฎีกา

แผนกคดีพาณิชย์และเศรษฐกิจในศาลฎีกา

แผนกคดีพาณิชย์และเศรษฐกิจในศาลฎีกา